

FINANSIJSKI PLAN
AGENCIJE ZA ZAŠTITU KONKURENCIJE
ZA 2020. GODINU

Podgorica, novembar 2019. godine

SADRŽAJ

1. Osnovne odredbe.....	7
2. Pravni status i nadležnosti Agencije	7
3. Organizaciona struktura i administrativni kapaciteti.....	9
4. Planirane aktivnosti.....	18
4.1. Ekonomske analize	24
4.2. Posebna ovlašćenja i postupanja Agencije	26
4.3. Saradnja sa sektorskim regulatorima i drugim državnim organima	27
4.4. Competition advocacy (širenje svijesti).....	29
4.5. Međunarodna saradnja.....	30
4.6. Stručno usavršavanje kroz učešće na međunarodnim skupovima	31
5. Izvori finansiranja i struktura prihoda Agencije	33
6. Budžet Agencije	35
6.1. Struktura rashoda	36
Finansijski plan Agencije za zaštitu konkurencije za 2019. godinu	38
Zaključak	40

1. Osnovne odredbe

Polazne osnove i pravni osnov za izradu Finansijskog plana Agencije za zaštitu konkurencije za 2020. godinu predstavlja Zakon o zaštiti konkurencije (»Službeni list CG«, broj 44/12 i 13/2018) (u daljem tekstu: Zakon), koji je stupio na snagu marta 2018. godine.

Odredbama člana 25 Zakona, propisano je da se Finansijski plan podnosi Vladi na saglasnost, najkasnije do 1. novembra tekuće za narednu godinu.

Finansijskim planom utvrđuju se ukupni prihodi i rashodi Agencije za zaštitu konkurencije (u daljem tekstu: Agencija). Isti je baziran na pokazateljima poslovanja iz 2019. godine, te projekcijama u 2020. godini.

Planirani prihodi i rashodi u funkciji su ostvarivanja godišnjeg programa rada i razvoja Agencije.

Finansijski plan Agencije je pripremljen u skladu sa zaključcima i smjernicama Vlade Crne Gore, a uz dosljedno poštovanje principa efikasnog i efektivnog korišćenja svih resursa Agencije. Isti je pripremljen na način koji će omogućiti izvršavanje predviđenih aktivnosti opredijeljenih zakonom i ostalom regulativom.

2. Pravni status i nadležnosti Agencije

U skladu sa odredbama Zakona o zaštiti konkurencije osnovana je Agencija za zaštitu konkurencije kao institucija sa javnim ovlaštenjima, koja samostalno i nezavisno obavlja poslove u okviru djelokruga i nadležnosti utvrđenih Zakonom, a koja kroz godišnji izvještaj za svoj rad odgovara Vladi i Skupštini Crne Gore.

Rad Agencije usmjeren je na aktivnosti kojima ona, u skladu sa zakonskim ovlaštenjima, raspoloživim ljudskim i materijalnim resursima, kontroliše ponašanje učesnika na tržištu, sa zadatkom da onemogući postupanja istih u smislu ograničavanja slobodne konkurencije.

U nadležnosti Agencije, a u skladu sa zakonodavnim rješenjima na snazi kojima je uređena predmetna oblast, je **pokretanje i vođenje postupka zbog radnji i akata koji predstavljaju zabranjene sporazume, preduzimanje radnji i akata dominantnog učesnika na tržištu, pri čemu te radnje i akti mogu predstavljati zloupotrebu takvog položaja, te kontrola koncentracija značajnih učesnika na svjetskom i/ili domaćem tržištu**. U tom smislu, Agencija vodi upravni postupak, sa ciljem utvrđivanja da li pojedine radnje i postupci privrednih subjekata mogu imati za posljedicu značajno narušavanje, ograničavanje ili spriječavanje konkurencije.

Postupanja Agencije u tom pravcu su i usmjerena na aktivnosti kojima ona, u skladu sa zakonskim ovlaštenjima, raspoloživim ljudskim i materijalnim resursima, **kontroliraju ponašanje učesnika na tržištu, sa zadatkom da onemogući postupanja istih u smislu ograničavanja slobodne konkurencije.**

Posebne aktivnosti Agencije odnose se na **promoviranje prava i politike zaštite konkurencije**, davanjem stručnih mišljenja u skladu sa zakonom, nacrtima zakona i drugih propisa, te o ostalim pitanjima od značaja za zaštitu konkurencije i razvoj ekonomskih sloboda na tržištu Crne Gore.

Ono što je ipak najbitnije jeste da je Agencija, koja utvrđuje povrede zakona, istim dobila **ovlaštenje i da sprovodi sve ispitne radnje i neposredno**, čime se obezbjeđuje svakako mogućnost za bolju sprovodljivost samog zakona, te jasno i veću obazrivost učesnika na tržištu i odvratanje, u preventivnom smislu, od preduzimanja radnji kojima se može spriječiti, ograničiti ili narušiti konkurencija.

Dodatno, Agenciji je stavljena u nadležnost mogućnost kažnjavanja za radnje **zloupotrebe dominantnog položaja, kao i mogućnost izricanja kazne u procentualnom iznosu od ostvarenog prometa, odnosno u fiksnom iznosu direktno od strane Agencije, a u slučaju odbijanja saradnje ili dostavljanja neistinitih podataka i činjenica.**

Polazeći od najbolje prakse EU iz ove oblasti, proširene su **nadležnosti i postupanja Agencije u dijelu kontrole sredstava državne pomoći**, u smislu preuzimanja ovlaštenja Komisije za kontrolu sredstava državne pomoći od strane Agencije.

• Proširenje nadležnosti Agencije

Novine koje su nastupile sa Izmenama i dopunama Zakona o zaštiti konkurencije, odnose se na **nadležnosti i postupanja u primjeni Zakona o kontroli državne pomoći** (»Službeni list CG«, broj 12/18), **s tim u vezi u dijelu kontrole sredstava državne pomoći.** Agencija je preuzela poslove Komisije za kontrolu državne pomoći koja je razriješena na sjednici Vlade, **dana 26. jula 2018. godine.**

U skladu sa Zakonom o kontroli državne pomoći, **kontrolu usklađenosti državne pomoći i kontrolu namjenskog korišćenja dodijeljene državne pomoći vrši Agencija za zaštitu konkurencije**, i takođe u skladu sa ovim zakonom **nalaže povraćaj nezakonite i neusklađene državne pomoći.**

Shodno navedenom u okviru Agencije formiran je Sektor za kontrolu državne pomoći.

U skladu sa odredbama člana 25 Zakona, Agencija na osnovu podataka dobijenih od davaoca državne pomoći, sačinjava **Godišnji izvještaj o dodijeljenoj državnoj pomoći u prethodnoj godini**, koji dostavlja Vladi i Skupštini do kraja drugog kvartala tekuće godine, radi upoznavanja. Agencija, isti dostavlja **Evropskoj komisiji**, u skladu sa obavezama preuzetim potvrđenim međunarodnim ugovorom.

- **Rukovođenje Agencijom**

Shodno izmjenama i dopunama Zakona o zaštiti konkurencije, **promijenjen je postojeći način rukovođenja Agencijom.**

U cilju veće samostalnosti pri donošenju odluka **osnovan je Savjet**, koji ima predsjednika i dva člana. Izvršeno je razgraničenje nadležnosti Savjeta i direktora Agencije.

Svi navedeni ciljevi za 2020. godinu su projektovani u skladu sa potrebama i veličinom sveukupnog tržišta Crne Gore, kao i potrebama dosljednog sprovođenja zakonodavnog okvira na snazi u Crnoj Gori na ovom planu. Ostvarenje navedenih ciljeva će u velikoj mjeri pomoći daljem razvoju ekonomije Crne Gore, povećati sigurnost za investitore i obezbijediti ispunjenje postavljenih uslova i zahtjeva EU na planu integracija.

3. Organizaciona struktura i administrativni kapaciteti

Unutrašnja organizacija i način poslovanja, opšta akta Agencije, kao i druga pitanja značajna za rad ove institucije bliže su uređena Statutom Agencije. **Na prava i obaveze zaposlenih u Agenciji primjenjuju se propisi kojima se uređuju položaj i zarade državnih službenika i namještenika.**

Organi Agencije su Savjet i direktor Agencije. Radom Agencije rukovodi direktor, koji ima svog zamjenika i dva pomoćnika iz oblasti zaštite konkurencije i državne pomoći. Direktora i zamjenika na predlog Ministarstva ekonomije imenuje Vlada Crne Gore, dok pomoćnika direktora Agencije imenuje Vlada, na prijedlog direktora Agencije. Uslovi za imenovanje i trajanje mandata, kao i djelokrug njihovog rada, precizirani su odredbama Zakona o zaštiti konkurencije.

Agencija je funkcionalno nezavisna institucija, koja sve odluke donosi samostalno i na osnovu sprovedenih postupaka u skladu sa Zakonom o zaštiti konkurencije i Zakonom o upravnom postupku. Međutim, **Agencija nema finansijsku nezavisnost**, budući da se finansira iz Budžeta Crne Gore, te da je Finansijski plan ove institucije predmet prethodnog odobrenja od strane Ministarstva finansija i Vlade Crne Gore. S tim u vezi, **Agencija nema ni mogućnost raspolaganja sopstvenim prihodima**, te se cjelokupan

iznos sredstava, ostvaren tokom kalendarske godine po ovom osnovu, prenosi Budžetu Crne Gore.

Prilikom ocjene potencijala Agencije, kao jedan od važnijih uslova predstavlja i **dovoljan broj kvalifikovanog kadra**, koji bi garantovao nesmetano funkcionisanje ove institucije. Da bi se izvršili zadaci koji su postavljeni pred ovu Agenciju, pored unaprijeđenja zakonske regulative, potrebno je i kadrovsko jačanje u dijelu specifičnih oblasti primjene zakona.

Za razliku od sektorskih regulatora (koji nadziru i regulišu poslovanje u samo jednom privrednom sektoru), koji imaju i po više desetina zaposlenih službenih i ovlašćenih lica, u Agenciji na najsloženijim poslovima metoda istraživanja konkurencije - ispitnih i istražnih radnji, te utvrđivanja povreda konkurencije i odobravanja koncentracija u svim privrednim sektorima, **angažovano je svega devet (9) izvršilaca**¹, dok su u toku 2019. godine **dva (2) službenika** koja su bila angažovana za obavljanje navedenih poslova, napustila ovu stručnu službu. Na poslovima koji se tiču kontrole državne pomoći **angažovano je sedam (7) izvršilaca**², dok je u toku postupak za prijem još tri **(3)** izvršioca, koji će biti angažovani za obavljanje ovih poslova od decembra 2019. godine.

Navedeni broj izvršilaca je minimalan u odnosu na potrebe rada, i u skladu je sa politikom Vlade Crne Gore koja se odnosi na reformu javne uprave, ali je svakako neophodno u budućem, srednjem roku, razmotriti mogućnosti za povećanjem ovog broja izvršilaca koji rade na gore navedenim stručnim poslovima.

Treba istaći da je primijećen značajan odliv stručnih kadrova iz Agencije, što se opravdava nedovoljnom finansijskom podrškom u odnosu na složenost obavljanja poslova.

Priliv/odliv kadrova u Sektoru za utvrđivanje zabranjenih sporazuma, zloupotrebe dominantnog položaja, procjenu koncentracija, pojedinačnih izuzeća i sektorskih analiza za period januar 2017- novembar 2019

¹ novembar 2019.godine

² novembar 2019.godine

Grafikon 1: Kretanje zaposlenih u stručnoj službi-Sektoru za utvrđivanje zabranjenih sporazuma, zloupotrebe dominantnog položaja, procjenu koncentracija, pojedinačnih izuzeća i sektorskih analiza januar 2017 – novembar 2019

Pravilnikom o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji³, za vršenje poslova iz djelokruga rada Agencije utvrđena su radna mjesta za 45 izvršilaca, uključujući **predsjednika i članove Savjeta** (dva člana Savjeta) i **direktora i zamjenika direktora Agencije**.

U cilju efikasnijeg i efektivnijeg ostvarivanja procesa rada, organizovani su poslovi u okviru organizacionih jedinica, i to: **Sektor za utvrđivanje zabranjenih sporazuma, zloupotrebe dominantnog položaja, procjenu koncentracija, pojedinačnih izuzeća i sektorskih analiza, Sektor za kontrolu državne pomoći i Služba za opšte poslove i finansije**.

Poslovi u okviru Sektora za utvrđivanje zabranjenih sporazuma, zloupotrebe dominantnog položaja, procjenu koncentracija, pojedinačnih izuzeća i sektorskih analiza odnose se na: praćenje i analiziranje uslova konkurencije na tržištu i tržištima pojedinih definisanih privrednih sektora; utvrđivanje metoda istraživanja konkurencije; rješavanje u postupku izuzeća od zabrane pojedinih sporazuma; predlaganje mjera prema učesnicima i udruženjima učesnika za učinjene povrede konkurencije ili radi njihovog spriječavanja, prestanka već nastale povrede i otklanjanja štetnih posljedica po učesnike i potrošače; pripremanje mišljenja o primjeni propisa u oblasti zaštite konkurencije;

³ Pravilnik o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji Agencije za zaštitu konkurencije, br.01-428/10 od 11.12.2018.godine i Pravilnik o izmjenama i dopunama Pravilnika unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji Agencije za zaštitu konkurencije, br. 01-9/5 od 18.01.2019.godine

pripremanje stručne osnove za izradu nacрта zakona i podzakonskih akata iz oblasti zaštite konkurencije; rješavanje u postupku procjene koncentracija; utvrđivanje zloupotrebe dominantnog položaja određenih učesnika na tržištu; utvrđivanje zabranjenih sporazuma; pripremanje zahtjeva za pokretanje prekršajnog postupka nadležnom organu i/ili izdavanja prekršajnih naloga u skladu sa zakonom kojim se uređuje prekršaj; pripremanje mišljenja u vezi sa važećim propisima koji utiču ili mogu uticati na konkurenciju i o tome obavještanje javnosti; izrade sektorskih analiza; prikupljanja, obrade i analiziranja podataka značajnih za utvrđivanje činjenica u postupku zaštite konkurencije i u tom cilju po potrebi vršenja neposrednog uvida kod stranke ili drugog učesnika u postupku; saradnju sa međunarodnim organizacijama, mrežama i institucijama koje se bave zaštitom konkurencije; uspostavljanju i održavanju regionalne saradnje; pripremanje izvještaja, protokola, sporazuma, memoranduma i međunarodnih dokumenata o saradnji sa međunarodnim institucijama; praćenje propisa i primjenu prakse EU u oblasti zaštite konkurencije; pripremanje i izradu strategija, projekata, sektorskih analiza, programa i izvještaja o radu Agencije u dijelu poslova Sektora; kontrole sprovođenja mjera naloženih rješenjem; objavljivanje statističkih podataka, praćenje i analiziranje uslova konkurencije na tržištu regulisanih sektora, IT sektora, medija i oglašavanja, naročito praćenja promjena regulatornog okvira na definisanim tržištima, analiza uslova konkurencije, primjedbi učesnika na tržištu i korisnika usluga, saradnju sa nadležnim organima i organizacijama koji vrše nadzor nad izvršenjem uslužnih djelatnosti na teritoriji Crne Gore, strukovnim i drugim profesionalnim udruženjima kojima se vrši regulisanje uslova obavljanja određenih djelatnosti, Centralnom bankom, Agencijom za nadzor osiguranja; CALIMS i FZOCG na planu utvrđivanja mjera i akata nadležnih organa kojima se može ograničiti konkurencija, odnosno istraživanju mjera, akata i radnji učesnika na definisanim tržištima kojima se vrši povreda konkurencije, naročito praćenja promjena regulatornog okvira na definisanim tržištima, analiza uslova konkurencije, primjedbi učesnika na tržištu i korisnika usluga, napraćenje i analiziranje uslova konkurencije na finansijskom tržištu, tržištu zdravstva, slobodnih profesija i ostalih usluga i u okviru tih oblasti, održavanje saradnje sa nadležnim organima i organizacijama na planu obezbjeđivanja nesmetanog razvoja tržišta, te spriječavanja ograničenja konkurencije aktima tih organa; vršenje stalnih analiza na tržištu maloprodaje cijena, komercijalne politike, uslova nabavke i dostupnosti proizvoda krajnjim potrošačima, te pokretanje postupka analize tržišta, a koje se odnose na praćenje i analiziranje uslova konkurencije na tržištu građevinarstva, rudarstva, turizma, saobraćaja, prehrambene industrije i kućne hemije, a naročito praćenja promjena na definisanim tržištima, analiza uslova konkurencije, primjedbi učesnika na tržištu i korisnika usluga, kao i vršenje drugih poslova u skladu sa zakonom.

Nadležnosti Sektora za utvrđivanje zabranjenih sporazuma, zloupotrebe dominantnog položaja, procjenu koncentracija, pojedinačnih izuzeća i sektorskih analiza razvrstane su u četiri (4) odsjeka, i to:

- **Odsjek za utvrđivanje zabranjenih sporazuma;**

- Odsjek za utvrđivanje zloupotrebe dominantnog položaja;
- Odsjek za procjenu koncentracija i pojedinačna izuzeća;
- Odsjek za sektorske analize.

U Sektoru za utvrđivanje zabranjenih sporazuma, zloupotrebe dominantnog položaja, procjenu koncentracija, pojedinačnih izuzeća i sektorskih analiza su sistematizovana radna mjesta za 19 izvršilaca, i to: Pomoćnik direktora za zaštitu konkurencije, zatim četiri (4) radna mjesta u Odsjeku za utvrđivanje zabranjenih sporazuma; četiri (4) u Odsjeku za utvrđivanje zloupotrebe dominantnog položaja; četiri (4) u Odsjeku za procjenu koncentracija i pojedinačna izuzeća; i šest (6) u Odsjeku za sektorske analize.

Sektor za kontrolu državne pomoći, obuhvata poslove koji se odnose na: vođenje upravnog postupka i rješavanje u pojedinačnim upravnim stvarima iz oblasti državne pomoći; prikupljanje, obrada i praćenje podataka o planiranoj državnoj pomoći; razvojni i normativno-pravni poslovi koji se odnose na pripremu predloga rješenja iz oblasti državne pomoći: kontrolu usklađenosti prijavljene državne pomoći sa Zakonom o kontroli državne pomoći (prethodna kontrola), procjena usklađenosti državne pomoći odnosno davanje mišljenja na predložene akte (šeme) koje potencijalno mogu predstavljati državnu pomoć, pokretanje ispitnog postupka u vezi sa potencijalnom državnom pomoći, kontrolu usklađenosti dodijeljene državne pomoći i namjenskog korišćenja dodijeljene državne pomoći sa Zakonom o kontroli državne pomoći (naknadna kontrola); postupanje u slučajevima neposredne kontrole korišćenja dodijeljene državne pomoći, prikupljanje podataka o korišćenju i efektima dodijeljene državne pomoći; praćenje, realizaciju i efekte dodijeljene državne pomoći; nalaže povraćaj nezakonite i neusklađene državne pomoći: podnošenje zahtjeva za pokretanje prekršajnog postupka nadležnom sudu i /ili prekršajnih naloga; izdavanje mišljenja na zahtjev organa državne uprave, nadležnog organa lokalne samouprave i pravnog lica koje upravlja i raspolaže sredstvima iz javnih prihoda i državnom imovinom u skladu sa zakonom u pripremi propisa i drugih akata kojima se uređuju pitanja u vezi dodjele državne pomoći, kao i u postupku njihovog donošenja; vođenje evidencije državne pomoći; promovisanje i podsticanje unaprjeđenja sistema kontrole državne pomoći; kontrolu sprovođenja naloženih mjera; pripremanje stručne osnove za izradu nacrtu zakona i podzakonskih akata iz oblasti državne pomoći; praćenje usklađenosti zakona i podzakonskih propisa kako iz oblasti državne pomoći tako i onih na osnovu kojih se potencijalno može dodijeliti državna pomoć, sa standardima i regulativama Evropske Unije; stručni, tehnički i administrativni poslovi za rad Agencije; ostvarivanje saradnje, u skladu sa potvrđenim međunarodnim ugovorima, sa međunarodnim organizacijama nadležnim za kontrolu državnih pomoći; priprema godišnjeg izvještaja o dodijeljenoj državnoj pomoći i podnošenje istog savjetu Agencije; dostavlja godišnji izvještaj o dodijeljenoj državnoj pomoći Evropskoj Komisiji; sačinjavanje i objavljivanje statističkih podataka o postupcima pred Agencijom i vršenje drugih poslova u skladu sa zakonom.

Nadležnosti Sektora za kontrolu državne pomoći razvrstane su u dva (2) odsjeka, i to:

- **Odsjek za utvrđivanje usklađenosti državne pomoći;**
- **Odsjek za neposrednu kontrolu.**

U Sektoru za kontrolu državne pomoći su sistematizovana radna mjesta za 11 izvršilaca, i to: Pomoćnik direktora za kontrolu državne pomoći, zatim pet (5) radnih mjesta u Odsjeku za utvrđivanje usklađenosti državne pomoći; pet (5) u Odsjeku za neposrednu kontrolu.

U Službi za opšte poslove i finansije obavljaju se poslovi koji se odnose na izradu opštih akata Agencije; pripremu i objedinjavanje programa, planova rada i izvještaja o radu Agencije; pripremu pojedinačnih akata o ostvarivanju prava iz radnih odnosa zaposlenih; pripremu akata za obračun zarada, naknada i drugih primanja zaposlenih; pripremu i zaključivanje ugovora sa fizičkim i pravnim licima; vođenje personalne evidencije; druge organizacione, pravne, materijalno-finansijske poslove, a posebno pripremu i izvršenje predračuna sredstava; izradu finansijskog plana; blagovremeno i namjensko korišćenje sredstava za namjene predviđene budžetom i finansijskim planom; vođenje poslovnih knjiga; izradu periodičnih obračuna i završnih računa; izradu finansijskih iskaza i dostavljanje Državnom trezoru; blagajničko poslovanje; knjigovodstvene poslove; ovjeravanje tačnosti i punovažnosti plaćanja državnim novcem; javne nabavke; kancelarijske i pomoćne poslove i druge poslove u skladu sa propisima.

U ovoj Službi su sistematizovana radna mjesta za 7 izvršilaca.

Van organizacionih jedinica obavljaju se poslovi Samostalnog savjetnika I – **tri (3)** radna mjesta, i to: za poslove PR i saradnje sa medijima (jedno radno mjesto) i za poslove rada u Savjetu (dva radna mjesta).

<i>Zaposleni u Agenciji za zaštitu konkurencije</i>				
<i>Kvalifikacija</i>	<i>Pravnici</i>	<i>Ekonomisti</i>	<i>Ostali</i>	<i>Ukupno</i>
<i>1. VSS</i>	<i>9</i>	<i>16</i>		<i>25</i>
<i>2. SSS</i>			<i>1</i>	<i>1</i>
<i>Ukupno</i>	<i>9</i>	<i>16</i>	<i>1</i>	<i>26</i>

Tabela 1: Kvalifikaciona struktura zaposlenih u Agenciji, stanje novembar 2019. godine

<i>Zaposleni u Agenciji za zaštitu konkurencije</i>					
<i>Organizациона јединица</i>	<i>VSS</i>			<i>SSS</i>	<i>Ukupno</i>
	<i>Pravnic i</i>	<i>Ekonomis ti</i>	<i>Ostal i</i>		
<i>Predsjednik Savjeta</i>		<i>1</i>			<i>1</i>
<i>Član Savjeta</i>		<i>2</i>			<i>2</i>
<i>Direktor</i>	<i>1</i>				<i>1</i>
<i>Samostalni savjetnik I za poslove rada u Savjetu</i>	<i>1</i>				<i>1</i>
<i>Samostalni savjetnik I za saradnju sa medijima</i>		<i>1</i>			<i>1</i>
<i>Sektor za procjenu koncentracija, utvrđivanje zabranjenih sporazuma i zloupotrebe dominantnog položaja</i>	<i>5</i>	<i>4</i>			<i>9</i>
<i>Sektor za kontrolu državne pomoći</i>	<i>1</i>	<i>6</i>			<i>7</i>
<i>Služba za opšte poslove i finansije</i>	<i>1</i>	<i>2</i>		<i>1</i>	<i>4</i>
<i>Ukupno</i>	<i>9</i>	<i>16</i>		<i>1</i>	<i>26</i>

Tabela 2: Broj zaposlenih u Agenciji po organizacionim jedinicama, stanje novembar 2019. godine

U 2019. godini u Agenciji za zaštitu konkurencije putem internog oglasa, radni odnos su zasnovala dva (2) službenika. Jedan službenik je prešao iz Sektora za utvrđivanje zabranjenih sporazuma zloupotrebe dominantnog položaja, procjena koncentracija, pojedinačnih izuzeća i sektorskih analiza - Odsjek sektorske analize u Sektor kontrole državne pomoći – Odsjek za neposrednu kontrolu, a drugi je započeo sa radom u Službi za opšte poslove i finansije.

Cijeneći potrebu razvoja administrativnih kapaciteta radi adekvatnog i potpunog sprovođenja Zakona o zaštiti konkurencije, te Zakona o kontroli državne pomoći, kao i

ispunjenja predviđenih obaveza Crne Gore u skladu sa Sporazumom o stabilizaciji i pridruživanju, **Agencija nalazi da je predviđeni broj ovlašćenih službenih lica minimalan za obavljanje povjerenih nadležnosti, te da će u narednom periodu biti potreban i dodatni broj izvršilaca, angažovanih na rješavanju zahtjevnih postupaka povreda konkurencije.**

Ovo posebno ako se ima u vidu da je politika konkurencije ocijenjena kao razvojna politika, koja je jedan od četiri stuba funkcionisanja unutrašnjeg zajedničkog EU tržišta, **te da je za pravilno i potpuno sprovođenje predmetne politike neophodan značajno veći broj obrazovanog i stručnog kadra nego što je to Agencija imala na raspolaganju u prethodnom periodu.**

Imajući u vidu navedeno, te proširenje nadležnosti u dijelu kontrole sredstava državne pomoći, u 2019. godini je došlo do značajne promjene u strukturi radnih mjesta i broju izvršilaca u Agenciji. Agencija je u roku od trideset (30) dana od dana donošenja izmijenjenog akta o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji⁴, u skladu sa Zakonom, od organa državne uprave nadležnog za poslove državne pomoći preuzela državne službenike i namještenike koji su vršili stručne i administrativne poslove za potrebe Komisije za kontrolu državne pomoći, opremu, službenu dokumentaciju, sredstva za zarade i ostala primanja zaposlenih.

Odgovarajuće promjene Zakona o zaštiti konkurencije su u suštini izvedene iz procesa pristupanja EU kroz obavezu osnivanja operativno nezavisnog tijela zaduženog za državnu pomoć, koja bi trebala imati ovlašćenja i resurse neophodne za punu primjenu pravila o državnoj pomoći.

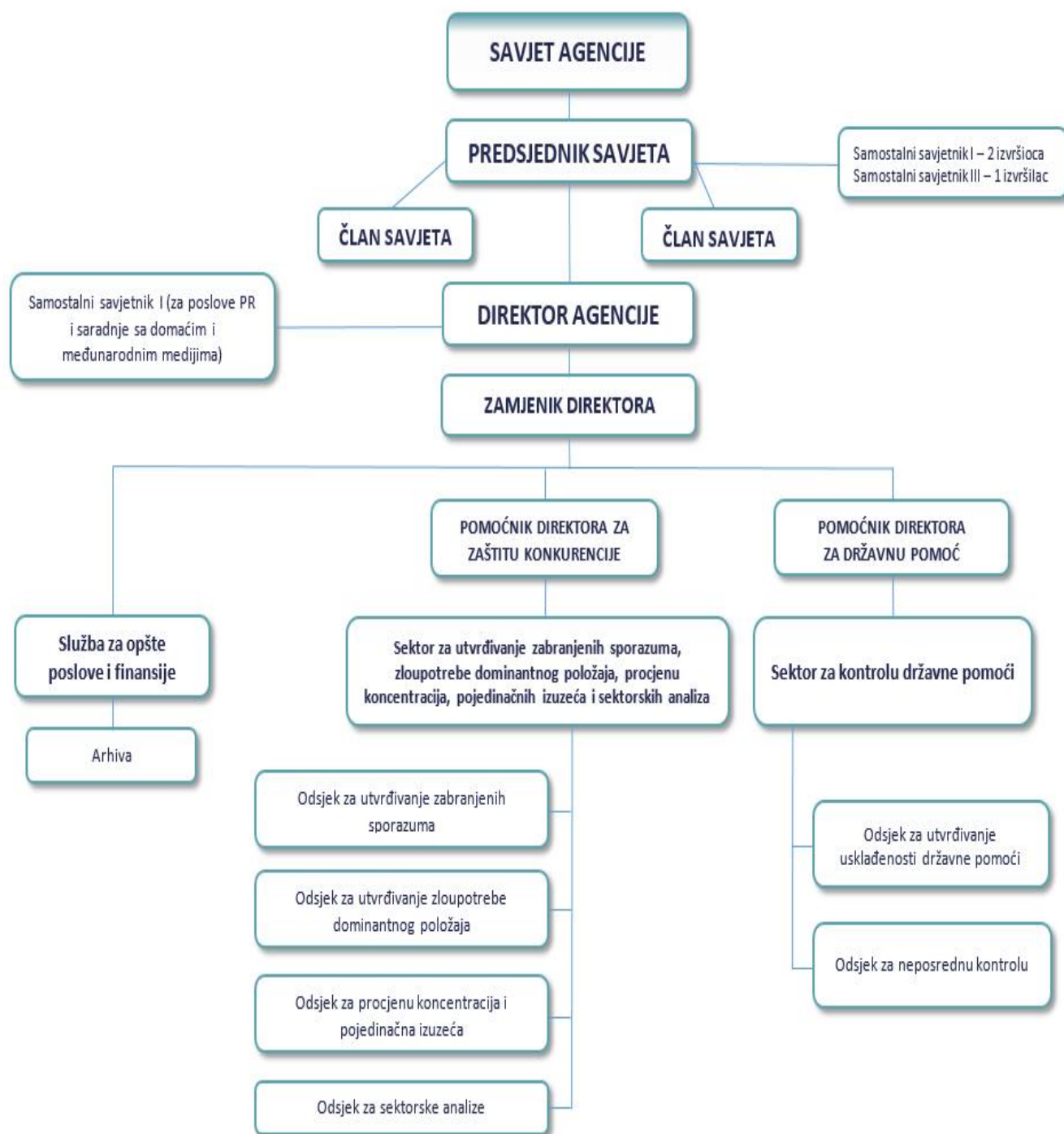
Predmetna rješenja će omogućiti da se aktivnosti vezane za kontrolu državne pomoći sprovedu u okviru postojećih institucija, bez proširenja mreže regulatornih tijela.

Popuna sistematizovanih radnih mjesta u narednom periodu vršiće se postepeno, polazeći od prioriteta, te saglasnosti Ministarstva finansija i budžetski opredijeljenih sredstava za ove namjene.

Iako je Crna Gora nastavila da razvija svoje administrativne kapacitete iz predmetne oblasti, evidentno je da postoji potreba za daljim uvećanjem administrativnih i istraživačkih kapaciteta Agencije.

⁴ Pravilnik o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji Agencije za zaštitu konkurencije, br. 01–428/10 od 11.12.2018. godine

***ŠEMATSKI PRIKAZ UNUTRAŠNJE ORGANIZACIJE
I SISTEMATIZACIJE AGENCIJE ZA ZAŠTITU KONKURENCIJE***

Grafikon 2: Organizaciona šema Agencije

4. Planirane aktivnosti

Pojedinačno utvrđene pozicije u Finansijskom planu zasnovane su na osnovu ukupno opredijeljenih budžetskih sredstava za 2019. godinu, te planiranih aktivnosti Agencije usmjerenih ka ostvarivanju njene osnovne funkcije.

Agencija će u narednom periodu aktivno učestvovati i u kreiranju prakse na ovom području, kako bi joj to iskustvo pomoglo da se, po ulasku Crne Gore u EU, potpuno ravnopravno i efikasno uklopi u rad evropskih tijela za zaštitu konkurencije. Iz tih razloga, i **aktivnosti Agencije u 2020. godini u značajnoj mjeri će biti usmjerene na postizanje ciljeva koji su pred Crnom Gorom postavljeni kao uslovi za otvaranje pregovaračkog Poglavlja 8: Zaštita konkurencije, i to i u dijelu koji se odnosi na tzv. „antitrust“⁵ (ocjena sporazuma između učesnika na tržištu, zloupotrebe dominantnog položaja, te kontrolu koncentracija), a u skladu sa preuzetim obavezama iz Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju.**

Agencija, **u dijelu nadležnosti politike državne pomoći**, korisnik je projekta koji se finansira iz IPA sredstava (*„Poboljšanje i jačanje institucionalnih kapaciteta i pravnog okvira u javnim nabavkama i državnoj pomoći“*), koji ima za cilj povećanje efikasnosti, efektivnosti i transparentnosti u rukovođenju javnim finansijama u Crnoj Gori u skladu sa EU standardima. Ovim projektom nastoji se da se poboljša pravno i operativno okruženje u sistemu javnih nabavki i državne pomoći, a to će se postići kroz sljedeće, postavljene, **ciljeve**:

- Institucionalni i pravni okvir na području državne pomoći dalje ojačan i harmonizovan sa EU *acquis* i međunarodnim najboljim praksama,
- Funkcionalnost softvera „Informacioni sistem državnih pomoći u Crnoj Gori“ i registar *de minimis* pomoći uspostavljen,
- Profesionalne vještine državnih službenika i namještenika i privatnog sektora poboljšane,
- Poboljšan nacionalni proces analiza slučajeva dodjele državne pomoći, i u skladu sa praksom EU,
- Podizanje svijesti među svim zainteresovanim stranama u oblasti državne pomoći,
- Podrška u procesu pregovora za Poglavlje 8 za relevantne institucije.

U skladu sa tim, u 2020. godini organizovaće se aktivnosti Sektora za državnu pomoć kako bi se postigli zacrtani ciljevi, a naročito u dijelu pregovora u Poglavlju 8 i očekivanom otvaranju ovog poglavlja, koje, prema iskustvu prethodnih pregovora današnjih zemalja članica EU (prije svega Hrvatske) očekivano donosi mjerila koja će Crna Gora morati da ispuni za zatvaranje pregovora u istom.

Takođe, vrlo bitan segment u narednom periodu je i rad na slučajevima koji zahtijeva, pored administrativnih, i stručne kapacitete zaposlenih u ovom sektoru, a što će biti izazov na koji će se Agencija fokusirati.

Predmetne nadležnosti i postupanja sada će dominantno biti usmjerene u dijelu **državne pomoći**, posebno ako se ima u vidu zakonodavna rješenja na snazi kojima je uređena predmetna oblast.

⁵ antimonopolska pravila i spajanja

Efikasna i uspješna zaštita konkurencije ostvaruje se i raspoloživim ljudskim i materijalnim resursima u svakodnevnoj praksi Agencije, u postupcima koji zahtijevaju složene pravne i ekonomske analize, upućenost u propise i podzakonske akte i poznavanje specifičnosti preduzetnika i sektora, kao i njihovog ponašanja na tržištu. U tom pravcu, posebne aktivnosti u 2020. godini biće usmjerene na jačanju administrativnih kapaciteta, prvenstveno u dijelu državne pomoći, te na poslove kojima je cilj afirmacija tržišnih načela.

Konačno, u djelokrugu rada Agencije, uz svakodnevne poslove iz opisanih aktivnosti, ubraja se i **aktivno učešće predstavnika Agencije u pregovorima za pristupanje Crne Gore u EU**, konkretno u otvaranju poglavlja 8 - Zaštita konkurencije. Kako je otvaranje pregovora u ovom poglavlju bilo uslovljeno ispunjavanjem mjerila (5) koja se odnose na politiku državne pomoći, usvajanjem Zakona o kontroli državne pomoći, u februaru 2018. godine, riješena su i poslednja dva mjerila: potpuna harmonizacija legislative sa EU *acquis* iz ove oblasti i operativna nezavisnost tijela nadležnog za kontrolu državne pomoći, prenošenjem poslova državne pomoći iz Ministarstva finansija i Komisije za kontrolu državne pomoći na Agenciju, odnosno Savjet Agencije. Imajući u vidu prethodna pretpristupna iskustva država članica EU, nakon otvaranja poglavlja, očekuju se dodatni uslovi i za zatvaranje istog, pa će kapaciteti Agencije biti usmjereni na što efikasniji i kvalitetniji proces. U tom pravcu, Agencija će **intenzivno sarađivati sa državnim i pravosudnim institucijama u Crnoj Gori i Evropskom komisijom, nastaviti sa korišćenjem i sprovođenjem EU projekata, kao i međunarodnim aktivnostima iz djelokruga svoga rada.**

Nadležnosti i postupanja Agencije u 2020. godini treba posmatrati prvenstveno kroz **doprinos ukupnom ekonomskom razvoju zemlje instrumentima politike i zaštite prava konkurencije**, koji se ogledaju u suzbijanju netržišnih oblika ponašanja preduzetnika, posebno onih u dominantnom, odnosno monopolskom položaju. **Uklanjanje prepreka za pristup tržištu ili distributivnim kanalima novim preduzetnicima, te preduzetnicima manje tržišne snage, stvaraju se pretpostavke za ravnopravnu tržišnu utakmicu, što povoljno utiče i na politiku zapošljavanja.**

Predmetne aktivnosti Agencije, planirane tokom 2020. godine, upućuju na **stvaranje uslova za ekonomski rast koji se zasniva na inovacijama i novim ulaganjima, povećanju produktivnosti, rastu zaposlenosti, te jačanju konkurentske sposobnosti crnogorske ekonomije**, ali i značaju sprovođenja prava i politike konkurencije u tržišnoj ekonomiji, kroz ravnopravan tretman svih subjekata, te stvaranja jednakih uslova za sve učesnike na tržištu, bez obzira na njihovu tržišnu snagu, kako bi se stvorilo ekonomsko i institucionalno okruženje koje će podsticati inovacije i nova ulaganja, kako boljim zakonodavstvom, tako i uklanjanjem administrativnih i drugih barijera ili pak sankcionisanjem protiv tržišnih postupanja učesnika na način koji će svima osigurati jednake uslove privređivanja.

Politika zaštite konkurencije je izuzetno važan segment svakog, pa i crnogorskog tržišta. Ovo iz razloga što upravo kvalitet tržišnih sloboda, stepen konkurencije i mogućnost ulaska novih igrača na tržište opredjeljuje konkurentnost jedne privrede za kontinuirani razvoj i privlačenje stranih direktnih investicija. Istovremeno, politika konkurencije i propisi koji uređuju ovu oblast su ključne teme i evropske politike zajedničkog tržišta, te kao takve za Crnu Goru predstavljaju dio najznačajnijeg poglavlja na putu pristupanja EU. Kao i u članicama Unije, konkurencija je i u Crnoj Gori ustavna kategorija, pa ona i **njena zaštita predstavljaju osnovu tržišne ekonomije i ekonomsko političke stabilnosti zemlje.**

Na osnovu prispjelih zahtjeva i predmeta u radu, te iskustva zemalja u okruženju, Agencija razumije u potpunosti svoju ulogu na planu ispunjenja svih obaveza u postupku pregovora o pristupanju Crne Gore EU, naročito cijeneći značaj politike konkurencije za funkcionisanje jedinstvenog unutrašnjeg tržišta EU. U tom smislu, Agencija je, na osnovu dosadašnjih zahtjeva EK, u obavezi da obezbijedi kao minimum, a što su bili i prioriteti u njenom radu i u prethodnim godinama, između ostalog:

- Učestvovanje u dijelu aktivnosti na usaglašavanju zakonodavnog okvira;
- Nadzor nad sprovođenjem prakse Evropskih sudova i EK u pojedinačnim slučajevima i primjena u postupcima u Crnoj Gori;
- Transparentan rad i potpunu obaviještenost privrednih subjekata i opšte populacije o značaju i ciljevima politike konkurencije: a) preventivno – saradnjom sa drugim organima i organizacijama u Crnoj Gori (prije svega nezavisna regulatorna tijela), i b) represivno – donošenjem valjanih rješenja na nadležnost prekršajnih sudova, sa ciljem kažnjavanja u korist Budžeta Crne Gore;
- Unaprijeđenje međunarodne saradnje na planu stvaranja jedinstvene prakse u postupcima dokazivanja i ocjene dokaza, a u skladu sa zemljama EU i okruženja, i
- Povećanje administrativnih kapaciteta Agencije, posebno u dijelu novih nadležnosti i postupanja u okviru državne pomoći.

S tim u vezi, Agencija je, uzimajući u obzir očekivani dalji razvoj politike konkurencije, razumijevanja svih nezakonitih radnji i prakse koje postoje na tržištu Crne Gore i postupaka u toku, koji moraju biti predmet posebnog i zahtjevnog postupka dokazivanja i **projektovala potrebu većeg angažovanja sredstava u odnosu na 2019. godinu.**

Navedene osnovne ciljeve EK kontinuirano sadrži u svim svojim izvještajima o napretku Crne Gore u ovoj politici u postupku pregovora za pristupanje EU, a što je i direktan zahtjev postavljen od strane predstavnika EK (politika konkurencije i proširenje).

Nime, u Izvještaju Evropske komisije za Crnu Goru za 2019. godinu od maja 2019. godine, između ostalog se navodi: *da Crna Gora mora osigurati funkcionisanje Agencije za zaštitu konkurencije i poboljšanje bilansa ostvarenih rezultata u oblasti antimonopolskih pravila i pravila o spajanju preduzeća; osigurati funkcionisanje na svim nivoima organa za državnu pomoć i djelotvornost kontrole državne pomoći na svim nivoima, uključujući i izgradnju bilansa rezultata u sprovođenju; osigurati transparentnost svih odluka o državnoj pomoći.*

Takođe, ponovo ističemo potrebu uvećanja administrativnih i istraživačkih kapaciteta Agencije, posebno kada se ima u vidu da je Zakonom o izmjenama i dopunama Zakona o zaštiti konkurencije, poslove državne pomoći preuzela Agencija, koja mora imati nadležnosti i resurse za potpunu primjenu pravila o državnoj pomoći a koje su proistekle iz procesa pristupanja EU.

Svi navedeni ciljevi su projektovani u skladu sa potrebama i veličini sveukupnog tržišta Crne Gore, kao i potrebe dosljednog sprovođenja zakonodavnog okvira na snazi u Crnoj Gori na ovom planu. Ostvarenje navedenih ciljeva će u velikoj mjeri **pomoći dalji razvoj ekonomije Crne Gore, povećati sigurnost za investitore i obezbijediti ispunjenje postavljenih uslova i zahtjeva EU na planu integracija.**

• **Komunikacijske aktivnosti**

Preduslov ispunjavanja obveze Agencije u svojoj misiji i procesu pridruživanja EU, jeste i visok stepen transparentnosti rada institucije, kroz različite komunikacijske kanale, koji se odvija na nekoliko nivoa. Osim izvršavanja zakonske obveze Agencije, koja se odnosi na podnošenje Izvještaja o radu Vladi i Skupštini, isti se ujedno objavljuje na službenoj stranici Agencije www.azzk.me. Agencija neguje dugogodišnju praksu da na svojim stranicama redovno objavljuje sve svoje odluke (rješenja, zaključke, mišljenja) kao i najvažnija interna dokumenta Agencije (Statut, uputstva, pravilnike itd.).

Dio takvog pristupa otvorenosti predstavljaju komunikacijske aktivnosti vezane za predstavljanje odluka Agencije u javnosti, te prezentacije njenog rada putem svih raspoloživih komunikacijskih kanala. Isti pristup transparentnosti Agencija će zadržati i u narednoj godini.

• **FMC i upravljanje rizicima kao podrška procesu planiranja**

Zakonom o sistemu unutrašnjih finansijskih kontrola u javnom sektoru član 13, tačka 12, utvrđeno je da je rukovodilac svakog subjekta odgovoran za uvođenje internih pravila, procedura i smjernica za sisteme finansijskog upravljanja i kontrola (FMC).

Finansijsko upravljanje i kontrola uvode se radi unaprjeđenja finansijskog upravljanja i odlučivanja u realizaciji postavljenih ciljeva subjekta, a naročito:

- obavljanja poslova u skladu sa zakonom, podzakonskim i internim aktima, ugovorima i propisanim postupcima,
- obezbjeđenja pouzdanog, potpunog i blagovremenog finansijskog i poslovnog izvještavanja,

- pravilnog, ekonomičnog, efikasnog i efektivnog korišćenja sredstava,
- zaštite imovine, obaveza i drugih resursa od gubitaka koji mogu nastati neodgovarajućim upravljanjem, neopravdanim trošenjem i korišćenjem, kao i od nepravilnosti i prevara.

Finansijsko upravljanje i kontrola obuhvata sve finansijske i druge aktivnosti subjekta, sprovodi se u svim organizacionim jedinicama i na svim nivoima, a obuhvata sva sredstva subjekta, uključujući i sredstva dobijena od Evropske unije.

Prema važećoj zakonskoj regulativi, Agencija je odgovorna za adekvatno i efikasno finansijsko upravljanje koje će omogućiti pouzdan sistem finansijske kontrole, a na taj način i efektivno izvršenje funkcija ove institucije, uključujući i upravljanje rizikom.

Finansijsko upravljanje i kontrola (FMC) je najznačajnija oblast interne kontrole jer ona utiče na sve aktivnosti Agencije. U upravljanju finansijama u javnom sektoru velika pažnja se poklanja konceptu finansijske kontrole. Svi rukovodioci imaju dužnost i obavezu finansijske kontrole, kako bi obezbijedili najbolje korišćenje resursa i minimiziranje gubitka, rasipanja i zloupotrebe imovine, prevare i korupcije.

Radi sprovođenja sistema finansijskih kontrola i upravljanja u Agenciji, sačinjen je set internih pravila i procedura (*Knjiga procedura*) u cilju pravilnog, ekonomičnog, efikasnog i efektivnog korišćenja budžetom odobrenih sredstava. Od osnivanja Agencije, prepoznat je značaj donošenja određenih internih pravila, procedura, odluka i uputstava koja se odnose na definisanje određenih pitanja, kao i ekonomičnije i racionalnije trošenje budžetskih sredstava i tačno preciziranje odgovornosti pojedinih službenika u obavljanju poslova koji se odnose na trošenje odobrenih sredstava, kao i izvještavanja o istom. *Knjiga procedura* se redovno ažurira, u skladu sa promjenama zakonske regulative i potrebama Agencije.

Upravljanje rizicima je sastavni dio strukture upravljanja, koji omogućava da se predvide mogućnosti nepovoljnih okolnosti ili događaji koji bi mogli spriječiti ostvarivanje ciljeva subjekta, kao i da se unutrašnje kontrole i ograničeni resursi usmjere prema ključnim procesima. Efikasno upravljanje rizicima stvara dobre pretpostavke za donošenje odluka, efikasnost poslovanja, bolje predviđanje, a doprinosi i jačanju povjerenja u upravljački sistem javnog sektora.

Upravljanje rizicima predstavlja zakonsku obavezu budžetskih jedinica, predviđenu članom 6 stav 1 tačka 2 Zakona o sistemu unutrašnjih finansijskih kontrola u javnom sektoru ("Sl. list Crne Gore", br. 73/08, 20/11 i 30/12). Shodno članu 8 navedenog Zakona, upravljanje rizicima se definiše kao postupak identifikovanja, procjene, praćenja i kontrole mogućih okolnosti, koje mogu nepovoljno uticati na ostvarivanje utvrđenih ciljeva subjekta i preduzimanje potrebnih mjera radi smanjenja rizika do nivoa razumne uvjerenosti da će ciljevi biti ostvareni. Stoga, cilj upravljanja rizicima jeste da se smanji

obim neizvjesnosti koje bi mogle biti prijetnja poslovnoj uspješnosti subjekta javnog sektora.

U tom smislu Agencija je sačinila *Registar rizika*, koji predstavlja spisak rizika, sa njihovom vjerovatnoćom nastanka i uticajem, mjerama za njihovu kontrolu i nadležnim osobama. Registar rizika je proces koji se ne završava konačnim proizvodom već je potrebno vršiti njegov kontinuiran pregled i ažuriranje.

Kao dio ovog procesa Agencija je i prepoznala kao jedan od značajnijih rizika za instituciju, *Mogućnost da neće doći do upošljavanja novih kadrova, usljed nedostatka budžetskih sredstava, što može proizvesti neblagovremeno i nekvalitetno obavljanje poslovnih aktivnosti*, te isti označila sa visokom vjerovatnoćom i visokim uticajem. Reagovanjem na ovaj rizik, Agencija je uspjela donekle da smanji nivo ovog rizika. Takođe, Agencija je prepoznala, kao rizike visokog inteziteta i rizike u dijelu dodjele državne pomoći. Agencija će i nadalje preduzimati mjere za trend smanjenja rizika sa visokom vjerovatnoćom i visokim uticajem, i pored toga što značajan uticaj na nastanak određenih rizika imaju i spoljašnji faktori.

Analiza rizika je sistematičan i disciplinaran proces definisanja misije i ciljeva subjekta, identifikovanja rizika koji može uticati na postizanje ciljeva, procjenu rizika vezano za vjerovatnoću njihovog javljanja i uticaja i preduzimanje mjera za kontrolu rizika na prihvatljivom nivou, imajući u vidu troškove i prednosti.

4.1. Ekonomske analize

U okviru svojih nadležnosti, Agencija prati i analizira uslove konkurencije na tržištu i tržištima pojedinih privrednih sektora. U tom smislu, **Agencija će tokom 2020. godine analizirati uslove konkurencije prilikom odlučivanja u svakom pojedinačnom slučaju ispitivanja povrede konkurencije po službenoj dužnosti, odnosno izuzeća od zabrane, kao i u postupcima odobravanja koncentracija.**

U skladu sa zakonskim odredbama, Agencija će u 2020. godini razmatrati slučajeve dodjele državne pomoći po prijavama korisnika, ali i po službenoj dužnosti, naročito u slučajevima gdje postoji sumnja da je dodijeljena nezakonita i neusklađena državna pomoć. Agencija je tokom 2019. godine pokrenula dva (2) ispitna postupka. Takođe, Agencija će i u 2020. godini u vezi sa potencijalno nezakonitom i neusklađenom državnom pomoći, a ukoliko bude bilo indicija, u skladu sa zakonskim ovlaštenjima vršiti naknadnu kontrolu dodijeljene državne pomoći.

Istovremeno, Agencija može u svakom slučaju postojanja indicije da određena tržišna kretanja ili ponašanja učesnika na tržištu upućuju na potencijalnu povredu konkurencije ili drugačije neuobičajenu distorziju tržišta u pogledu cijene, uslova kupovine ili nabavke i sl., pokrenuti postupak **sektorske analize**.

Istraživanja tržišta sprovode se u cilju boljeg razumijevanja pojedinih sektora, odnosno relevantnih tržišta, dubinskih analiza tržišta ili pojedine prakse na tržištu, i to prije svega na tržištima koja ukazuju na slabosti njegovog funkcionisanja. Iste slabosti mogu biti posljedica postupanja učesnika na tržištu, strukture pojedinog tržišta, ponašanja i navike potrošača ili drugih postupanja koja mogu negativno uticati na krajnje potrošače. Sektorska istraživanja sprovode se na tržištima na kojima se, kroz davanje mišljenja i preporuka, može znatno povećati konkurentsko okruženje, te u vezi sa tim povećati korist koju tržišna konkurencija donosi krajnjim potrošačima. Takva istraživanja često **otkriju i nepravilnosti na tržištu koja su suprotna propisima o zaštiti konkurencije, te istovremeno predstavljaju osnov za pokretanje postupaka**.

Na drugoj strani, istraživanja tržišta i pripremljene sektorske analize s tim u vezi, s obzirom na metodologiju i način sprovođenja, **često mogu predstavljati i korektiv u ponašanju preduzetnika** koji su obuhvaćeni predmetnim istraživanjima. Istovremeno, **opremanje Agencije savremenom forenzičkom opremom**, te intenzivna i efikasna edukacija zaposlenih kroz EU Twinning projekat za jačanje institucionalnih i tehničkih kapaciteta Agencije, finansiranog u sklopu IPA Programa Evropske unije za Crnu Goru, sa ciljem pravovremenog sprovođenja nenajavljenih neposrednih uvida, koji će omogućiti Agenciji efikasnije sprovođenje istih, a sve u skladu sa evropskom praksom.

Istovremeno, sektorska istraživanja su često **osnova za mišljenja i preporuke koje Agencija dostavlja nadležnim državnim institucijama, jedinicama lokalne uprave**, a u cilju otklanjanja prepreka pristupa tržištu, dok se objavom rezultata takvih istraživanja, posebno sprovođenjem mjera sadržanim u mišljenjima i preporukama, istovremeno jača kultura zaštite konkurencije.

Priprema ekonomskih analiza s tim u vezi, **zahtijeva i značajne materijalne resurse** o čemu svjedoče iskustva i obimnost analiza koje sprovodi Evropska komisija i zemlje sa dužom tradicijom u ovom poslu. Takva istraživanja imaju svoju vrijednost kako za one koji obavljaju ili žele obavljati određene djelatnosti, tako i za relevantne državne institucije koje predlažu zakonske modele uređenja tih djelatnosti, s obzirom da upućuju na razloge koji dovode do pasiviziranja tržišta na štetu krajnjih korisnika i potrošača. Ona **doprinose razvoju kulture tržišne konkurencije**, jer organi državne vlasti, preduzetnici i korisnici usluga imaju uvid u tržišne aspekte obavljanja pojedinih djelatnosti i mogućnosti njihovog redefinisavanja na tržišnim osnovama.

Agencija je će i u 2020. godini sprovoditi istraživanja tržišta u cilju boljeg razumijevanja pojedinih sektora, odnosno relevantnih tržišta, dubinskih analiza tržišta ili pojedine

prakse na tržištu, i to prije svega na tržištima koja ukazuju na slabosti njegovog funkcionisanja. U tom cilju planira se i kontinuirano organizovanje Brainstorming radionica u okviru institucije, u cilju efikasnijeg i efektivnijeg izvršavanja i rješavanja radnih zadataka.

4.2. Posebna ovlašćenja i postupanja Agencije

Inspekcija na licu mjesta – nenajavljeni neposredni uvid

Zakonom o zaštiti konkurencije predviđena su posebna ovlašćenja u postupanjima Agencije u borbi protiv zabranjenih - kartelnih sporazuma. Jedan od njih je svakako ovlašćenje za **sprovođenje nenajavljenih uvida** poslovnih i drugih prostorija preduzetnika, zemljišta i prevoznih sredstava, pečaćenje i privremeno oduzimanje predmeta, kao i uvid u poslovne knjige i ostalu dokumentaciju.

Borba protiv kartela, odnosno njihovo otkrivanje i potvrđivanje, prvenstveno je zavisno od tehničko-tehnološke opremljenosti i stručne osposobljenosti zaposlenih.

Agencija međutim, u primjeni ovlašćenja sprovođenja nenajavljenih uvida još uvijek ima ograničeno iskustvo. Ipak, potrebno je napomenuti da je edukacija zaposlenih u ovom dijelu pružena u toku 2019. godine kroz EU Twinning Light Projekat, čime su zaposleni unaprijedili svoja znanja u sprovođenju nenajavljenih (neposrednih uvida) uvida. U prilog navedenom je i činjenica da su ovlašćena lica Agencije u periodu od aprila do jula 2019. godine izvršila neposredni uvid kod dva (2) privredna subjekta, a u postupcima pokrenutim po službenoj dužnosti radi ispitivanja postojanja akata ili radnji koje za cilj ili posljedicu imaju ili mogu imati sprječavanje, narušavanje ili ograničavanje konkurencije na tržištu.

S obzirom na razvoj tehnologije i činjenicu da se danas podaci sve više čuvaju u digitalnom obliku, a komunikacija između preduzetnika odvija isključivo u elektronskom obliku, **pretrage su prvenstveno fokusirane na računare, servere, mobilne i ostale elektronske uređaje**. Za kvalitetnu i efikasnu pretragu istih, Agenciji je, uz osposobljene – edukovane kadrove, potrebna i oprema za digitalnu forenziku kojom se na licu mjesta mogu pretražiti, pronaći i sačuvati digitalni dokazi.

U periodu intenzivnog tehnološkog razvoja i promjena u poslovanju i komunikaciji, te mogućnosti koje pruža informaciono - telekomunikaciona oprema i tehnološki trendovi, **otkrivanje kartela iz poslovnih prostorija Agencije je gotovo nemoguće**. U tom smislu, korišćenje predmetne – digitalne forenzičke opreme koja omogućava „rad na terenu“, odnosno u poslovnim prostorijama preduzetnika, te direktno preuzimanje dokaza u vidu dokumentacije, je tehnološki standard koji Agencija za zaštitu konkurencije želi da primijeni u cilju razotkrivanja i destabilizacije zabranjenih - kartelnih sporazuma. U tom pravcu, kroz Projekat podrške i jačanja istražnih kapaciteta Agencije u

spровоđenju nenajavljenih inspekcija na licu mjesta (**dawn raids**), **Delegacija EU u Podgorici prepoznala je potrebu odobravanja, odnosno izdvajanja novčanih sredstava za nabavku dijela opreme za digitalnu forenziku**, koja će Agenciji osigurati neophodnu tehničku opremljenost za sprovođenje predmetnog ovlašćenja.

Neposredna kontrola – neposredan uvid kod korisnika državne pomoći

U skladu sa Zakonom o kontroli državne pomoći, u slučaju postojanja sumnje u usaglašenost državne pomoći sa aktom na osnovu kojeg je dodijeljena i nakon izjašnjenja davaoca državne pomoći, Agencija vrši neposredan uvid kod korisnika državne pomoći.

Ovlašćeno lice Agencije, prilikom vršenja neposrednog uvida, je ovlašćeno da: uđe i pregleda objekte, poslovne prostorije, zemljište i druge prostore korisnika državne pomoći, radi utvrđivanja nepravilnosti u sprovođenju ovog zakona; traži usmena objašnjenja na licu mesta; pregleda poslovne knjige i drugu poslovnu dokumentaciju.

Agencija može, po potrebi, da angažuje i nezavisnog stručnjaka.

4.3. Saradnja sa sektorskim regulatorima i drugim državnim organima

Sektorski regulatori predstavljaju specifičan i važan element čija *ex ante* regulatorna moć predstavlja efikasnu polugu zaštite konkurencije na tržištu. Regulatorna reforma je postala važan segment politike širom svijeta, ujedno postajući i jedan od preduslova za regionalno i svako šire udruživanje. **Regulacija podrazumijeva veću stabilnost, transparentnost, predvidljivost tehnološkog razvoja države i lokalne zajednice, kao i pravnog sistema.**

Pored opšte poznatih razloga, između ostalog, **bitno je da regulator bude nezavisan** i zbog transparentne primjene sektorskih politika koje omogućavaju liberalizaciju tržišta podsticanja privatnih ulaganja, te stvaranja stabilnog i predvidivog pravnog regulatornog okruženja. Na taj način se pruža garancija svim učesnicima na tržištu da budu tretirani na fer i nepristrasan način.

Agenciji je svakako od izuzetnog značaja, u toku vođenja postupka, svaka podrška i pomoć nadležnih organa, prije svega na planu potpunog i jasnog funkcionisanja pojedinog tržišta, regulatornog okvira koji sprovodi upravo nadležni organ, kao i specifična tehnička i stručna znanja koje posjeduju ovlašćena službena lica u pojedinom regulatornom organu. Ovo iz razloga što ovlašćena **službena lica i Agencija nijesu i ne mogu biti upoznata, te u potpunosti razumjeti sve specifičnosti pojedinačnog tržišta**, koje mogu u velikoj mjeri uticati na utvrđivanje svih bitnih činjenica i okolnosti

prije donošenja odluke o postojanju povrede konkurencije, odnosno ispunjenja uslova za odobrenje koncentracije.

Agencija u dosadašnjem radu **ima izuzetna iskustva sa kolegama iz pojedinih regulisanih sektora privrede**, prije svega na stvaranju regulatornog okvira u njihovoj nadležnosti, koji obezbjeđuje da se osnovni principi konkurencije na tržištu u svemu poštuju, dok analize i postupanja iz nadležnosti sektorskih regulatora u velikoj mjeri stvaraju uslove za nesmetan razvoj pojedinih relevantnih tržišta.

Posebno treba istaći da sektorski regulatori u pojedinim slučajevima mogu imati određene ciljeve koji ponekad **mogu biti u suprotnosti, ili bar u određenoj mjeri ograničavati razvoj slobodne i potpune konkurencije na tržištu**, što može proizvesti određene neusaglašenosti između razumijevanja regulatornog organa i Agencije za zaštitu konkurencije. Ipak, **pravovremena i potpuna saradnja** može obezbijediti da se predmetna razmimoilaženja izbjegnu.

Agencija, za razliku od sektorskih regulatornih tijela, nije regulator, već nezavisan organ sa svojstvom pravnog lica koji vrši poslove utvrđene Zakonom i nadležna je za sprovođenje propisa o zaštiti konkurencije. Specijalizovani sektorski regulatori djeluju *ex ante*, i to isključivo na tržištima za koja su nadležni na osnovu posebnih propisa. Nasuprot tome, Agencija, kao nezavisan organ, djeluje isključivo *ex post*, i to na postupanja učesnika na svim tržištima, nezavisno od toga da li sektorski regulator postoji na konkretnom tržištu ili ne. Drugim riječima, **Agencija djeluje i na tržištima na kojima postoje sektorski regulatori** i nakon njihove regulacije vodi postupke utvrđivanja narušavanja konkurencije protiv učesnika koji djeluju na tim tržištima, ako su postupanja tih učesnika protivna propisima o zaštiti konkurencije. Dakle, uloga Agencije je da štiti konkurenciju na svim, praktično neprojenim relevantnim tržištima, primjenjujući propise o zaštiti konkurencije, i to na širok krug subjekata.

Evidentna je i veća uloga Agencije i veći broj inicijativa za njenim angažovanjem i učestvovanjem u analizi potencijalnih regulatornih prepreka na tržištu. To svjedoči da je Agencija, nakon dugotrajnog i upornog rada, prepoznata kao institucija koja je kroz ovu ulogu postala važan faktor u prevenciji primjene i moguće povrede propisa o zaštiti konkurencije. Takav pristup u radu i vođenju postupaka Agencija će i dalje zadržati.

Nezavisnost i nepristranost osnovna su načela djelovanja Agencije. Neophodan preduslov za efikasan rad Agencije predstavlja i stalni dijalog i kvalitetan sistem razmjene informacija sa nadležnim sektorskim regulatorima u pravcu unaprijeđenja i razvoja konkurencije na tržištu.

Saradnja sa sektorskim regulatorima, sa kojima je već **potpisan protokol o saradnji**, pokazala se kao izuzetno korisna prije svega u pogledu razmjene podataka, ali i u pogledu konsultacija i razmjene stavova po aktuelnim temama ili postupcima koji se vode kako pred Agencijom, tako i pred drugim institucijama. Ciljevi ovakve saradnje sa regulatornim tijelima i državnim organima i organizacijama, između ostalog su **stalna razmjena**

informacija i podataka, usaglašavanje stavova o pitanjima od zajedničkog interesa, kao i zajedničko učešće u aktivnostima koje doprinose afirmaciji politika koje sprovode ova tijela u okviru zakonom utvrđenih nadležnosti.

Agencija je takođe potpisala *Protokol o saradnji* sa Ministarstvom unutrašnjih poslova, u cilju pružanja pomoći Agenciji od strane organa uprave nadležnog za poslove policije, u smislu obavljanja aktivnosti zaposlenih Agencije, a u skladu sa članom 32 Zakona.

Agencija i Uprava za javne nabavke, zaključile su *Sporazum o međusobnoj saradnji*, koji predstavlja obostrani interes razvijanja međusobne saradnje, prije svega u opštem i javnom interesu sa ciljem sprječavanja i ograničavanja konkurencije, koja prethode postupcima javnih nabavki.

Takođe, Agencija je u toku 2019. godine potpisala protokole o saradnji sa Ekonomskim Fakultetom u Podgorici (Univerzitet Crne Gore), sa Fakultetom za državne i Evropske studije – FDES iz Podgorice, te sa Konkurencijskim Vijećem Bosne i Hercegovine.

Osim navedenih i do sada potpisanih protokola o saradnji, Agencija razmatra opravdanost trenutnih inicijativa, pokrenutih u funkciji kvaliteta izvršavanja njenih zakonskih nadležnosti, a u cilju uspostavljanja i formalizovanja saradnje i sa drugim organima i organizacijama.

Shodno navedenom, Agencija će i u 2020. godini nastaviti saradnju s nadležnim tijelima i sektorskim regulatorima, te naučnim i drugim institucijama, i na taj način uticati na unaprijeđenje instituta zaštite konkurencije u svim sektorima, a naročito čiji je nadzor povjeren posebnim regulatorima.

4.4. Competition advocacy (širenje svijesti)

Imajući u vidu da se radi o novoj grani prava, te da pravo i politika konkurencije još uvijek nijesu dovoljno poznati u Crnoj Gori od strane preduzetnika, institucija, stručne i šire javnosti, a polazeći od važnosti ovih propisa za rast i unaprijeđenje ekonomije, konkurentnosti i socijalnih ciljeva, Agencija je posebno upućena na **podizanje svijesti o ulozi i značaju koji zaštita konkurencije ima za razvoj ekonomskih sloboda u Crnoj Gori.**

Promovisanje prava i politike zaštite konkurencije i širenje kulture tržišne utakmice obuhvata **podizanje svijesti o efektima tržišne konkurencije na rast konkurentnosti nacionalne ekonomije**, uključujući i upoznavanje sa **prednostima koje tržišna konkurencija donosi potrošaču**. Isto tako, kultura tržišne konkurencije podrazumijeva i doprinosi stvaranju i usklađenosti zakonodavnog okvira koji će **podsticati konkurentno okruženje za razvoj preuzetništva i služiti opštem interesu.**

Pored navedenog, značajan dio rada i postupanja Agencije na ovom području odnosi se i na ovlaštenja Agencije za **davanje stručnih mišljenja** na važeće propise, davanje mišljenja kojima se promoviše znanje o tržišnoj konkurenciji te donošenju mišljenja ili stručnih stavova o rješenjima i razvoju komparativne prakse iz područja prava i zaštite politike konkurencije.

Istovremeno, sve je veći broj preduzetnika koji svojim podnescima informišu Agenciju o predmetnoj problematici, tražeći postupanja sa nivoa Agencije radi zaštite ekonomskih sloboda na pojedinim relevantnim tržištima. Isto ukazuje na razvoj i nivo znanja o tržišnoj konkurenciji, što se svakako može prvenstveno odnositi na ulogu Agencije i transparentnost njenog rada.

Agencija će, tokom 2020. godine, dati puni doprinos aktivnostima usmjerenim na **širenje svijesti o potrebi zaštite konkurencije**, kao i aktivnom razumijevanju i angažovanju svih koji imaju direktnog i /ili indirektnog uticaja na ovom planu.

Agencija je u proteklom periodu **iskazala jasnu spremnost na sprovođenju postupaka i protiv velikih privrednih subjekata, te da je neophodno na planu pune primjene politike konkurencije, u skladu sa evropskim zakonodavstvom, obezbijediti pravnu sigurnost i poslovnu predvidljivost za sve domaće i inostrane privredne subjekte koji posluju u Crnoj Gori.**

4.5. Međunarodna saradnja

Na području zaštite konkurencije međunarodna saradnja Agencije obuhvata aktivnosti sa međunarodnim organizacijama za zaštitu konkurencije, kao i usku saradnju sa Evropskom Komisijom. Agencija je aktivna i u okviru drugih foruma/platformi za saradnju tijela za zaštitu konkurencije pod nadzorom OECD-a i EU, kao i međunarodne mreže tijela za zaštitu konkurencije (ICN).

Posebna saradnja ostvarena je u kontinuitetu i na bilateralnoj osnovi, sa tijelima za zaštitu konkurencije pojedinih zemalja članica EU, te zemalja regiona.

➤ ICN

Agencija je od 2007 godine članica **ICN** - International Competition Network. Saradnja u okviru ove mreže nastavila se i tokom izvještajnog perioda.

ICN je međunarodno tijelo isključivo posvećeno sprovođenju Zakona o zaštiti konkurencije, čiji su članovi nacionalna i multinacionalna tijela za zaštitu konkurencije. ICN organizuje godišnje konferencije i radionice, kojim se želi pružiti prilika da se

razgovara o projektima radnih grupa, oformljenih između članova ICN-a, kao i njihovom sprovođenju.

Agencija se i pored ograničenih resursa, kada su kapaciteti i budžetska sredstva u pitanju, nastojala da obezbijedi učešće u aktivnostima ICN-a, te je, iako u nemogućnosti iz gore navedenih razloga da pohađa/prisustvuje prestižnim konferencijama i radionicama organizovanim od strane ovog tijela, uredno dostavljala odgovore na upitnike ICN-a.

➤ RCC-OECD

Agencija je aktivna u projektima *Regionalnog centra za konkurenciju u Budimpešti (RCC)*, koji predstavlja partnerski projekat OECD-a i Mađarskog tijela za zaštitu konkurencije (GVH), s ciljem pružanja pomoći u jačanju kapaciteta i sprovođenju politike zaštite konkurencije u regionima istočne, jugoistočne i centralne Evrope, kroz organizovanje radionica za predstavnike tijela za zaštitu konkurencije.

➤ Energy Community

Agencija je aktivna u saradnji sa Energetskom zajednicom kroz dostavljanje izvještaja, odgovora na upitnike, kao i aktivno učestvovanje na sastancima u primjeni Zakona o zaštiti konkurencije u sektoru energetike.

➤ SCF –Forum o konkurenciji u Sofiji

➤ Nadzor saobraćaja jugoistočne Evrope (SEETO)

4.6. Stručno usavršavanje kroz učešće na međunarodnim skupovima

U cilju praćenja tokova i razvoja, kao i aktuelnosti vezanih za pravo i politiku konkurencije na širem, globalnom nivou, a sa namjerom jačanja kapaciteta i razvoja svojih ograničenih ljudskih resursa, Agencija je nastojala da, kao i prethodnih godina, bude učesnik na svim važnijim seminarima, radionicama, konferencijama i ostalim skupovima.

Pored ograničenih kapaciteta, Agencija nastoji da učestvuje u radu međunarodnih platformi/foruma, od kojih neki organizuju radionice/sastanke/seminare na godišnjem, polugodišnjem ili kvartalnom nivou, te prisustvuju predavanjima eksperata i aktivno učestvuju u radionicama i sastancima, razmjenjujući ili prezentirajući svoja iskustva.

Ipak treba posebno istaći da zaposleni imaju umjeren nivo obuke, uzimajući u obzir prethodnu praksu Agencije. Naime, usljed niskog nivoa opredijeljenih sredstava za ove namjene u prethodnom periodu, zaposleni u Agenciji nijesu bili u mogućnosti da prisustvuju velikim regionalnim i međunarodnim obrazovnim konferencijama, na kojima se, pored razmjene iskustava, pružaju šanse za unaprjeđenje znanja i stručno usavršavanje.

- **Odobreni i potencijalni projekti tehničke podrške AZZK**

- **EBRD/IDLO-Projekt jačanje kapaciteta Agencije za zaštitu konkurencije**

Projekat jačanja kapaciteta Agencije za zaštitu konkurencije je počeo marta 2018. godine i trajeće do kraja 2019. godine. Projekat je podijeljen u tri (3) dijela:

- (i) Obuka zaposlenih u Agenciji koja je obuhvatila: nabavku ekonometrijskog softvera (STATA) i obuku zaposlenih Agencije o korišćenju ovog softvera; Organizovanje obuka za zaposlene Agencije koji rade na predmetima zloupotrebe dominantnog položaja, zabranjenih sporazuma i koncentracija.
- (ii) Obuka sudija Upravnog, Prekršajnog i Višeg suda za prekršaje.
- (iii) Aktivnosti koje predstoje su usmjerene na competition advocacy - u vezi sa podizanjem svijesti javnosti o politici i pravu konkurencije; Izrada brošura o Zakonu o zaštiti konkurencije, o nadležnostima Agencije; Vodič za preduzeća o Zakonu o zaštiti konkurencije, riječnik termina iz ove oblasti; Organizovanje edukativnih seminara o politici i pravu konkurencije za javnost, (npr. privrednike) i izrada komunikacione strategije.

- **IPAI 2014 - 2020**

Agencija je projektom IPAI 2014 - 2020 obuhvaćena podrškom u cilju povećanja administrativnih kapaciteta i nivoa usaglašavanja sa pravom EU u oblasti konkurencije i inovacija, u dijelu edukacije i obuke zaposlenih koji rade na predmetima organizovanjem tehničke pomoći u radu na predmetima, sprovođenja ekonomskih analiza, kao i edukacije sudija Upravnog i prekršajnog suda, a u cilju efikasnog sprovođenja zakonodavstva u oblasti konkurencije.

- **Poboljšanje i jačanje institucionalnog i pravnog okvira u oblasti javnih nabavki i državne pomoći**

Ovaj projekat je započeo oktobra 2018. godine i trajeće do oktobra 2020. godine. Rezultati koje treba izvesti realizacijom ovog projekta:

- (i) Rezultat 1- Institucionalni i pravni okvir na području javne nabavke i državne pomoći dodatno su ojačani i usklađeni sa pravnom tekovinom EU i najboljim međunarodnim praksama.
- (ii) Rezultat 2- Usklađenost Zakona o javnim nabavkama sa relevantnim direktivama EU i ostalim nacionalnim zakonima i regulatornim aktima kako bi se osiguralo lakše upravljanje postupkom javne nabavke u svim njegovim fazama.
- (iii) Rezultat 3 - Provjerava se i dodatno poboljšava funkcionalnost softvera „Informacioni sistem državne pomoći u Crnoj Gori“, registra državne pomoći de minimis i web aplikacije za davaoce državne pomoći.
- (iv) Rezultat 4 - Profesionalne vještine državnih službenika i privatnih subjekata koji su uključeni u sprovođenje Zakona o javnim nabavkama i Zakona o kontroli državne pomoći, dodatno su ojačani.
- (v) Rezultat 5 – Monitoringom i analizom slučajeva državne pomoći sprovodi se i osigurava poređenje sa sudskom praksom EZ-a.
- (vi) Rezultat 6 - Podiže se svijest javnosti o važnosti sistema javnih nabavki i državne pomoći.
- (vii) Rezultat 7- Pregovaračke institucije pregovaraju o Poglavlju 8 (Konkurencija).

Takođe, predviđene su aktivnosti u cilju povećanja svijesti o politici zaštite konkurencije i zakonu među svim relevantnim akterima organizovanjem edukativnih seminara o politici zaštite konkurencije.

5. Izvori finansiranja i struktura prihoda Agencije

Zakonom o zaštiti konkurencije (član 24 stav 1) je utvrđeno da se sredstva neophodna za rad Agencije u izvršenju poslova i zadataka utvrđenih ovim Zakonom i zakonom kojim se uređuje državna pomoć, obezbjeđuju iz:

- **naknada koje se plaćaju Agenciji,**
- **budžeta Crne Gore,**
- **ostalih izvora u skladu sa zakonom.**

Naknade se utvrđuju Tarifnikom, koji je donijela Agencija uz saglasnost Vlade Crne Gore. Visina naknada utvrđuje se za rješenja i akte koje izdaje Agencija pojedinim učesnicima na tržištu.

Predložena rješenja u Tarifniku daju mogućnost zainteresovanim učesnicima na tržištu da, prije podnošenja određenog zahtjeva Agenciji, budu upoznati sa nivoom naknada koje će snositi za izdavanje akata od strane Agencije po njihovom zahtjevu. Naknade se evidentiraju i nalaze na posebnom računu kod Centralne banke Crne Gore.

Prihodi po ovom osnovu se ne mogu planirati, polazeći od činjenice da Agencija ne može ni približno znati koliko će, prije svega, biti podnešenih zahtjeva za izdavanje odobrenja za sprovođenje koncentracije, odnosno koliko će biti promjena vlasničke i upravljačke strukture na tržištu tokom godine. Prvenstveno iz tih razloga, **sredstva Budžeta Crne Gore predstavljaju glavni, i za sada jedini, izvor finansiranja Agencije, imajući u vidu nepredvidljivost i nesigurnost finansiranja iz sopstvenih izvora.** Naravno, na kraju kalendarske godine, cjelokupan iznos sredstava ostvaren po ovom osnovu prenosi se Budžetu Crne Gore.

Kao što je već iznijeto, dio prihoda koji se izdvaja po osnovu naknada predviđenih Tarifnikom o visini naknada za poslove iz nadležnosti Agencije posebno će biti iskazan na računu Agencije, koji se vodi kod Centralne banke Crne Gore, uz napomenu da se isti ne može koristiti od strane Agencije, te iz tih razloga ne može biti ni sastavni dio Finansijskog plana Agencije za 2020. godinu.

Kretanje prihoda Agencije 2017, 2018 i oktobar 2019. godine (po osnovu naknada koje se plaćaju u postupcima pred Agencijom)

Godina	2017	2018	oktobar 2019
Iznos u €	487.817,73	543.514,09	714.974,15

Tabela 3: Poređenje prihoda Agencije po godinama

Treba istaći da je Agencija, do oktobra 2018. godine, a na osnovu naknada koje se plaćaju u postupcima pred Agencijom, prihodovala **714.974,15€, što je 89,88%** budžeta ove institucije za 2019. godinu (ukupna odobrena budžetska sredstva Agencije za 2019. godinu iznose 795.506,00€).

U skladu sa odredbama člana 25 Zakona o zaštiti konkurencije, finansiranje Agencije vrši se u skladu sa finansijskim planom koji donosi Agencija, a koji se podnosi Vladi na saglasnost, najkasnije do 1.novembra tekuće godine za narednu godinu. Takođe, Agencija je u obavezi da, do kraja II kvartala tekuće godine Vladi i Skupštini Crne Gore podnese **Izveštaj o radu za prethodnu godinu**, a do kraja prvog kvartala tekuće godine organu državne uprave nadležnom za poslove budžeta, dostavi godišnji finansijski izveštaj za prethodnu godinu.

Još jednom se ističe da **Agencija nema finansijsku nezavisnost, nema svoj žiro račun, da se u potpunosti i finansira iz Budžeta Crne Gore, odnosno da je ista budžetska potrošačka jedinica.**

Na osnovu iznijetog, **Agencija je u obavezi da svoje finansijsko poslovanje vodi u svemu i u skladu sa propisima na snazi vezanim za budžetsko poslovanje**, odnosno u skladu sa Pravilnikom o načinu sačinjavanja i podnošenja finansijskih izveštaja budžeta, državnih fondova i jedinica lokalnih samouprava, te da sačinjava finansijske

iskaze u skladu sa Pravilnikom o jedinstvenoj klasifikaciji računa za Budžet Republike, budžete vanbudžetskih fondova i budžete opština. **Agencija će svoje finansijsko poslovanje i dalje sprovoditi u svemu i u skladu sa propisima budžetskih potrošačkih jedinica, a koje propise ćemo uvijek bez rezervi ispoštovati i u potpunosti primjenjivati.**

6. Budžet Agencije

Budžetsko planiranje u Agenciji, uređeno je *Internim uputstvom za izradu i donošenje budžeta Agencije za zaštitu konkurencije*, koji je sastavni dio Knjige procedura. Budžet se sačinjava na osnovu smjernica Ministarstva finansija i stvarnih potreba za odnosnu fiskalnu godinu.

Imajući u vidu značaj planiranja budžeta, u proces izrade uključeni su svi rukovodioci sektora i odjeljenja, kako ne bi došlo do preklapanja u postavljenim zahtjevima za dodjelu budžetskih sredstava.

Plan bužetskih sredstava neophodnih za rad Agencije za 2020. godinu, pripremljen je u skladu sa zaključcima i preporukama Vlade Crne Gore, a na osnovu usaglašenog stava sa Ministarstvom finansija. Ukupan iznos od **819.588,00 €** biće opredijeljen i sadržan u Budžetu Crne Gore za 2020. godinu.

Povećanje budžetski opredijeljenih sredstava za funkcionisanje Agencije u 2020. godini u odnosu na 2019. godinu (3,03%), opravdava se činjenicom proširenja nadležnosti Agencije u dijelu kontrole sredstava državne pomoći, u skladu sa odredbama Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o zaštiti konkurencije.

U tom pravcu, dat je uporedni prikaz ukupnog iznosa i pojedinih stavki budžeta, i to:

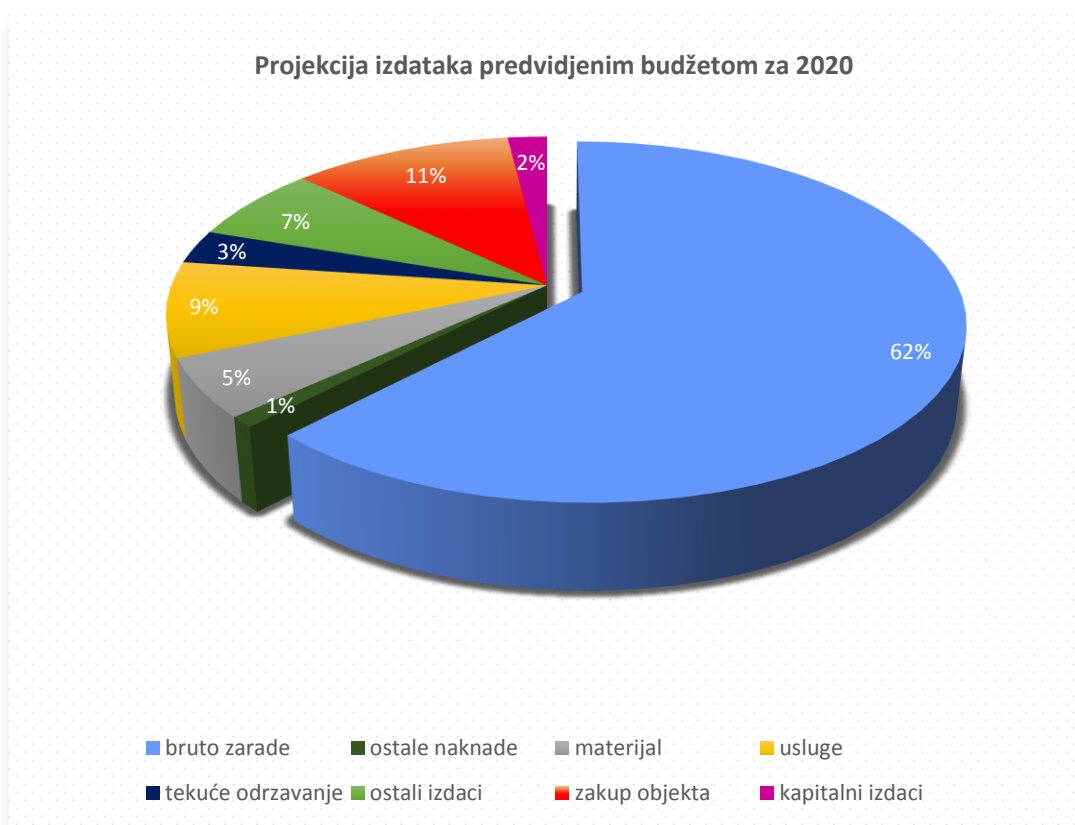
Izdaci	Budžet 2019 u€	Projekcija budžeta 2020
Ukupan iznos	795.506,00	819.588,00
bruto zarade i doprinosi na teret poslodavca	510.258,00	510.258,00
rashodi za materijal	53.370,00	43.800,00
renta	90.000,00	90.000,00
ostali izdaci	25.420,00	56.000,00

Tabela 4: Uporedni prikaz budžeta Agencije 2019 i projekcije 2020

Sva plaćanja u Agenciji vrše se shodno sredstvima odobrenim Zakonom o budžetu za tekuću godinu i Pravilnikom o jedinstvenoj klasifikaciji računa budžeta republike, budžeta vanbudžetskih fondova i budžeta opština.

6.1. Struktura rashoda

Plan rashoda Agencije zasnovan je na realno očekivanim izdacima za obavljanje redovnih aktivnosti i funkcionisanja Agencije u 2020. godini. Svaka pojedinačna stavka rashoda planirana je na osnovu rashoda iz 2019. godine, korigovana za planirani nivo promjena u 2020. godini.

Grafikon 3: Planirani izdaci Agencije za 2020. godinu

Tekući izdaci su planirani u iznosu od **803.587,00€** i čine ih izdaci za bruto zarade i doprinose na teret poslodavca, ostala lična primanja, rashodi za materijal, usluge, tekuće održavanje, renta i ostali izdaci.

Izdaci za bruto zarade planirani su iznosom od **510.285,00€** i odnose se na neto zarade stalno zaposlenih, kao i pripadajuće poreze i doprinose u skladu sa utvrđenim zakonskim propisima, a koji se odnose na period u kojem će se zarade i naknade isplaćivati. U okviru

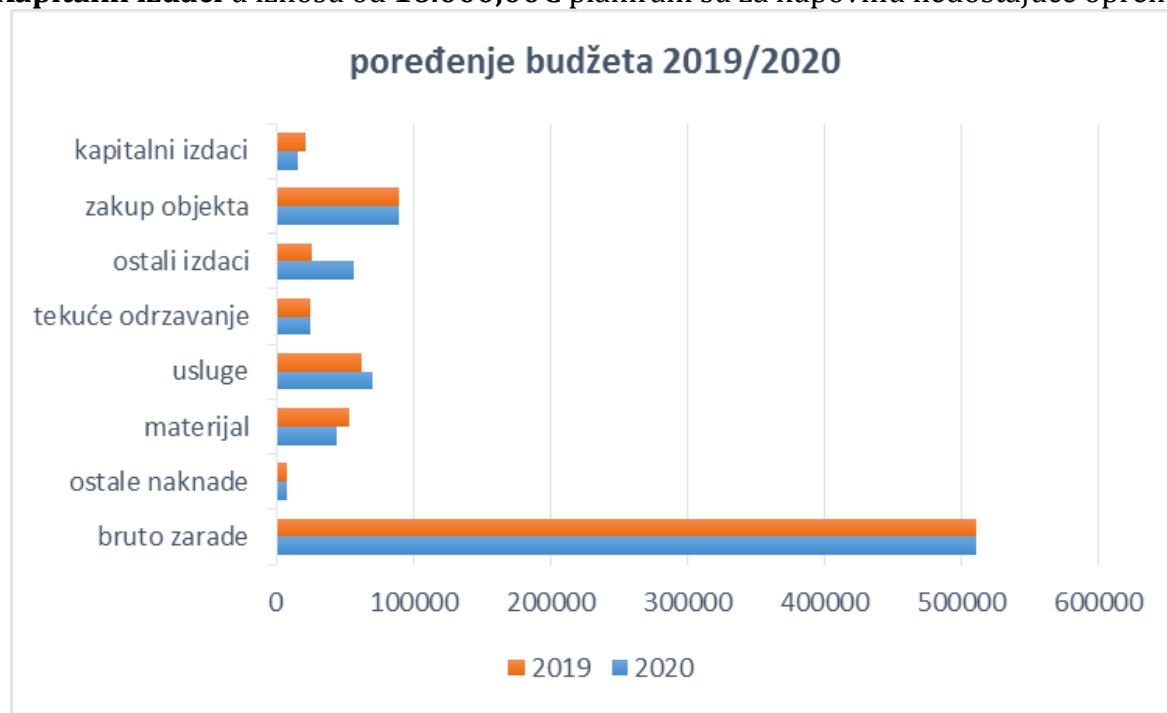
planiranih sredstava za ovu stavku izdataka, u cilju jačanja administrativnih kapaciteta, izdvojena su sredstva za obezbjeđivanje zarada novozaposlenih radnika, u skladu sa preporukama EK.

Rashodi za materijal i usluge planirani su u iznosu od **114.300,00€** i odnose se na sve kategorije materijalnih troškova, uključujući troškove materijala, službenih putovanja, reprezentacije, električne energije, goriva, komunikacionih usluga, konsultantskih usluga, advokatske, notarske i pravne usluge, usluge stručnog usavršavanja i ostale usluge.

Planirani **izdaci za tekuće održavanje** iznose **25.000,00€** i odnose se na tekuće održavanje građevinskih objekata i tekuće održavanje opreme.

Troškovi po osnovu **rente** planirani su u iznosu od **90.000,00€**, a u skladu sa odredbama važećeg ugovora o zakupu poslovnog prostora i novozakupljenog poslovnog prostora za članove Savjeta, te poslovnog prostora planiranog za zaposlene na poslovima državne pomoći.

Kapitalni izdaci u iznosu od **16.000,00€** planirani su za kupovinu nedostajuće opreme.

Grafikon 4: Poređenje stavki budžeta 2019. godine i projekcije 2020. godine

Prilikom trošenja sredstava planiranih Finansijskim planom, Agencija će dosljedno poštovati sve zakonske i druge propise, procedure i zaključene ugovore. U sprovođenju procedura i donošenja odluka i rješenja, Agencija će poštovati principe dosljednosti i usklađenosti sa primjenljivom Regulativom i Pravnim sistemom Crne Gore, a isključivo sa ciljem ostvarivanja funkcije koja joj je povjerena.

Broj: 02 -782/1

Podgorica, 22.11.2019 .godine

Finansijski plan Agencije za zaštitu konkurencije za 2020. godinu

Funkcionalna klasifikacija	Ekonomska klasifikacija	Opis	Iznos u €
40911		Agencija za zaštitu konkurencije	819.588,00
2101		Program: Sprječavanje narušavanja slobodne konkurencije	819.588,00
	4	Izdaci	819.588,00
	41	Tekući izdaci	803.587,00
	411	Bruto zarade i doprinosi na teret poslodavca	510.285,00
0411	411-1	Neto zarade	305.500,00
0411	411-2	Porez na zarade	46.700,00
0411	411-3	Doprinosi na teret zaposlenog	100.135,00
0411	411-4	Doprinosi na teret poslodavca	50.800,00
0411	411-5	Opštinski prirez	7.150,00
	412	Ostala lična primanja	8.001,00
	412-5	Otpremnine	1,00
0411	412-7	Ostale naknade	8.000,00
	413	Rashodi za materijal	43.800,00
0411	413-1	Administrativni materijal	15.000,00
0411	413-3	Materijal za posebne namjene	3.000,00
0411	413-4	Rashodi za energiju	16.800,00
0411	413-5	Rashodi za gorivo	8.000,00
0411	413-9	Ostali rashodi za materijal	1.000,00
	414	Rashodi za usluge	70.500,00
0411	414-1	Službena putovanja	30.000,00
0411	414-2	Reprezentacija	1.500,00
0411	414-3	Komunikacione usluge	18.000,00
0411	414-6	Advokatske, notarske i pravne usluge	2.000,00
0411	414-7	Konsultantske usluge, projekti i studije	3.000,00
0411	414-8	Usluge stručnog usavršavanja	1.000,00
0411	414-9	Ostale usluge	15.000,00
	415	Rashodi za tekuće održavanje	25.000,00
0411	415-2	Tekuće održavanje građevinskih objekata	21.000,00
0411	415-3	Tekuće održavanje opreme	4.000,00
	416	Kamate	1,00
	416-1	Kamate rezidentima	1,00
	417	Renta	90.000,00
0411	417-1	Zakup objekta	90.000,00
	419	Ostali izdaci	56.000,00
0411	419-1	Izdaci po osnovu isplate ugovora o djelu	8.000,00
0411	419-2	Izdaci po osnovu troškova sudskih postupaka	6.000,00
0411	419-3	Izrada i održavanje softvera	33.000,00
0411	419-4	Osiguranje	5.000,00
0411	419-6	Komunalne naknade	3.000,00

0411	419-9	Ostalo	1000,00
0411	44	Kapitalni izdaci	16.000,00
	441	Kapitalni izdaci	16.000,00
0411	441-5	Izdaci za opremu	16.000,00
0411	46	Otplata dugova	1,00
	463	Otplata obaveza iz prethodnog perioda	1,00
	463-0	Otplata obaveza iz prethodnog perioda	1,00

Zaključak

Vlada Crne Gore daje saglasnost na Finansijski plan Agencije za zaštitu konkurencije za 2020. godinu u iznosu od **819.588,00€**.